

Nenad Vudrić*
Jasna Genzić**
Ivana Vađon***

ISPLATA DIVIDENDE I UDJELA U DOBITI FIZIČKIM OSOBAMA REZIDENTIMA

Sažetak

Ostvarena dobit može ostati neraspoređena na stavci zadržane dobiti ili se može pozicionirati prema specifičnoj namjeri. Ako ne postoje nikakva ograničenja iz Zakona o trgovačkim društvima (ZTD-a), dobit se može isplatiti. Članovi društva kojima se dobit isplaćuje mogu biti pravne ili fizičke osobe, rezidenti i nerezidenti. Na praktičnim primjerima u ovom radu prikazana je isplata dobiti fizičkim osobama rezidentima.

Ključne riječi: zadržani dobitak, dividenda, udjel u dobitku, JOPPD obrazac, porez na dohodak

1. Uvod

Kada su ukupni prihodi koje je poduzeće ostvarilo tijekom poslovne godine veći od ukupnih rashoda, razlika između tih dvaju iznosa predstavlja dobit prije oporezivanja. Iskazana dobit prije oporezivanja tada se prema odredbama Zakona i Pravilnika o porezu na dobit oporezuje, odnosno putem obrasca za prijavu poreza na dobit utvrđuje se porezna obveza poduzeća. Obveza poreza na dobit umanjuje dobit prije oporezivanja, a tako dobivena razlika predstavlja dobit tekuće godine (neto dobit). O raspodjeli dobiti tekuće godine odlučuje se na skupštini poduzeća u sljedećoj poslovnoj godini. Ako poduzeće nema iskazane gubitke prethodnih razdoblja (prvo se oni umanjuju), dobit tekuće godine može se zadržati u poduzeću ili isplatiti članovima, odnosno dioničarima kao udjeli u dobiti (kod društava s ograničenom odgovornošću, dalje d. o. o. i kod jednostavnih društava s ograničenom odgovornošću, dalje j. d. o. o.), odnosno

* Nenad Vudrić, univ. spec. oec. Liberas međunarodno sveučilište, nvudric@libertas.hr.

** Jasna Genzić, mag. int. rel. et dipl. Liberas međunarodno sveučilište, nvudric@libertas.hr.

*** Ivana Vađon, bacc. oec.

dividende (kod dioničkih društava, dalje d. d.). Članovi društva kojima se dobit isplaćuje mogu biti pravne ili fizičke osobe, rezidenti i nerezidenti.

2. Uporaba dobitka

Za sastavljanje godišnjih financijskih izvješća odgovorna je uprava društva, koja nakon usvajanja financijskih izvješća, treba donijeti i odluku o uporabi dobitka. Pri donošenju odluke treba voditi računa o eventualnim ograničenjima, odnosno zabrani isplate ostvarenog dobitka, koja proizlaze iz ZTD-a, a razlikuju se ovisno o vrsti trgovačkog društva.

Prema čl. 220. ZTD-a kod d. d. dobit tekuće godine ostvarenu u poslovnoj godini najprije se treba uporabiti za sljedeće namjene:

1. za pokriće gubitka prethodnih razdoblja
2. za unos u zakonske pričuve
3. za unos u pričuve za vlastite dionice, ako ih je društvo steklo ili ih namjerava steći
4. za unos u statutarne pričuve, ako ih društvo ima.

Dakle, kod d. d. ostvarena neto dobit prvo služi za pokrivanje prenesenih gubitak, nakon čega se dobit dalje raspoređuje u zakonske pričuve, tako da se 5 % dobitka tekuće godine unosi u zakonske pričuve, sve dok one zajedno s pričuvama kapitala ne budu u visini od 5 % temeljnog kapitala društva. Statutarne rezerve i rezerve za otkup vlastitih dionica oblikuju se iz preostalog dobitka, samo ako statutarne rezerve društvo ima odnosno ako je društvo steklo ili namjerava steći vlastite dionice.

Nakon što se dobitak tekuće godine rasporedi prema redosljedu koji nalaže čl. 220. st. 1. ZTD-a, preostali iznos dobitka uprava i nadzorni odbor društva mogu rasporediti u ostale pričuve, ali ne više od polovine tog iznosa, osim ako statutom društva nije uređeno drugačije (čl. 220. st. 3.–7. ZTD-a).

Kad je riječ o d. o. o., ZTD ne propisuje redosljed upotrebe dobitka kao kod d. d., međutim treba uzeti u obzir sljedeća moguća ograničenja, odnosno moguće zabrane isplate ostvarenog dobitka za članove društva po sljedećim točkama Zakona:

1. nedopustivost isplate dobitka ako postoji nepokriven gubitak koji se ne može pokriti iz drugih izvora kapitala (čl. 406. st. 1. ZTD-a)
2. nedopustivost isplate dobitka u slučaju pogoršanja stanja društva (čl. 418. st. 2. ZTD-a)
3. nedopustivost isplate dobitka kada je društvo otkupilo ili namjerava otkupiti vlastite poslovne udjele do svote pričuve koja se treba oblikovati za te namjere (čl. 406. st. 1. ZTD-a).

J. d. o. o. prema čl. 390.a st. 5. ZTD-a prvo treba formirati zakonske pričuve u koje će prilikom poslovanja s dobitkom prvo unijeti četvrtinu dobiti društva iskaza-

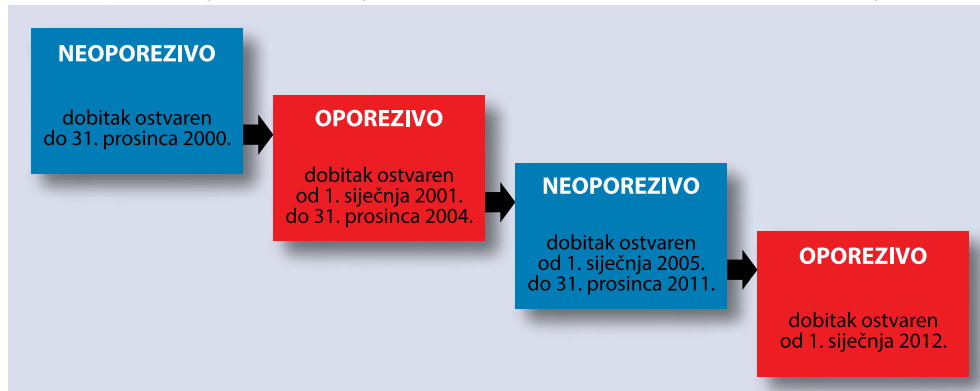
ne u godišnjim financijskim izvješćima umanjene za gubitke prethodnih razdoblja. Zakonske pričuve smiju se upotrijebiti ili u svrhu povećanje temeljnog kapitala ili za pokriće gubitka iskazanog, bilo da je riječ o gubitku tekuće godine koji nije pokriven iz dobiti prethodnih razdoblja, odnosno o gubitku prethodnog razdoblja koji nije pokriven iz dobiti tekuće godine. Nakon formiranja zakonskih pričuva ostatak dobitka može se isplatiti članovima društva, ali i ovdje treba uzeti u obzir ista moguća ograničenja koja su propisana za d. o. o.

3. Isplata dividendi i udjela u dobitku

Nakon što su iz ostvarenog dobitka pokrivena sva moguća ograničenja navedena u ZTD-u, preostala dobit može se isplatiti članovima društva koji mogu biti pravne ili fizičke osobe, rezidenti i nerezidenti. Prilikom isplate dobiti tuzemnoj pravnoj osobi, isplaćena dobit se ne oporezuje. Za razliku od toga, na dobit isplaćenu pravnoj osobi iz inozemstva obračunava se porez po odbitku po stopi od 10 %, osim ako je drukčije uređeno međunarodnim ugovorom o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja koji je Republika Hrvatska sklopila s pojedinom zemljom. Iznimno od navedenog, prema čl. 31.e Zakona o porezu na dobit od 1. srpnja 2013. prilikom isplate dividende i udjela u dobiti između povezanih društava iz različitih država članica EU ne plaća se porez po odbitku, ako primatelj udjela u dobiti / dividende kroz prethodna 24 mjeseca neprekinuto ima najmanje 10 % udjela u kapitalu društva koje isplaćuje dividendu / udio u dobiti.

Kada se dividenda / udio u dobiti isplaćuje fizičkoj osobi, primitak se smatra dohotkom od kapitala i oporezuje se u skladu s poreznim propisima koji su bili važeći u razdoblju u kojem je taj dobitak i ostvaren. Oporezivanje dividendi i udjela u dobiti fizičkim osobama, s obzirom na razdoblje u kojem je dobitak ostvaren prikazuje slika 1.

Slika 1. Oporezivanje dividendi/udjela u dobiti fizičkim osobama, obzirom na razdoblje nastanka

Izvor: prilagođeno prema Božina (2022).

Sam raspored isplate dividende / udjela u dobiti nije definiran ni Zakonom o trgovačkim društvima, ni Zakonom o porezu na dobit, a to stajalište potvrdilo je Ministarstvo financija (KLASA: 410-01/06-01/481 od 20. lipnja 2006.)¹ koje navodi da ni Zakonom o trgovačkim društvima niti Zakonom o porezu na dobit redoslijed upotrebe dobiti nije definiran te da društvo može izvršiti isplatu dividende / udjela u dobiti neovisno o razdoblju nastanka.

Primitak od dividenda / udjela u dobiti koji ostvaruju fizičke osobe smatra se dohotkom od kapitala te se treba primijeniti jednak porezni tretman pri isplati tih primitaka fizičkim osobama rezidentima i nerezidentima. Različita postupanja moguća su jedino ako ugovori o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja propisuju drugačije. Za svrhu plaćanja poreza na dohodak Poreznoj upravi, na dan isplate ili najkasnije sljedeći radni dan, treba predati Obrazac JOPPD u kojem su iskazani primici od dividenda / udjela u dobiti članova društva odnosno dioničara fizičkih osoba, neovisno o tome je li riječ o oporezivom dobitku ili dobitku na koji se ne plaća porez na dohodak od kapital. Prema čl. 92. Pravilnika o porezu na dohodak dividende / udjeli u dobiti fizičkim osobama isplaćuju se na žiro račune ili tekuće račune članova društva odnosno dioničara, nikako u gotovini.

Prema čl. 69. Zakona o porezu na dohodak dohodak od kapitala ne utvrđuje se po osnovi dividendi i udjela u dobiti ako su dividende i ti udjeli iskorišteni za uvećanje temeljnog kapitala društva ili ako su ostvareni od ulaganja Fonda hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji te su namijenjeni i dijele se članovima tog fonda.

Primjer 1. Oporezive isplate dobitka iz 2022.

Društvo Libertas d. o. o. u 2022. ostvarilo je dobit poslije poreza u svoti od 200.000,00 kn. Iz knjige poslovnih udjela u kojoj su prema čl. 410. ZTD-a uneseni podaci o članovi društva, nominalne svote njihovih poslovnih udjela, prebivalište članova društva i dr., razvidno je da Anita Anić (Zagreb) ima 51 % udjela, a Maja Majić (Zagreb) ima 49 % udjela. Članovi društva donijeli su odluku da se 100.000,00 kn dobiti isplati članovima društva, a ostatak da se rasporedi u zadržanu dobit. Odluku o upotrebi dobiti prikazuje slika 2.

Slika 2. Odluka o upotrebi dobiti iz 2022.

Temeljem odredbi članka 406. Zakona o trgovačkim društvima (Nar. Nov., br. 111/93. – 114/22.), te članka 20. Zakona o računovodstvu (Nar. Nov., br. 109/07. – 114/22.) i društvenog ugovora, skupština društva Libertas d. o. o. iz Zagreba, ul. Trg J.F.Kennedy bb, donijela je 31.ožujka 2023. godine ovu :

ODLUKU o upotrebi dobiti iz 2022. godine

Temeljem usvojenih financijskih izvještaja dobit nakon oporezivanja za 2022. godinu u svoti od 200.000,00 kn, raspoređuje se za:

Prethodne odluke i obračune potrebno je proknjižiti i u poslovnim knjigama poslovnog subjekta. Knjiženje na kontima glavne knjige prikazano je na slici 5.

Slika 5. Knjiženje u dnevniku

Red. br.	Opis	Račun	Svota	
			Duguje	Potražuje
	Dobitak poslovne godine (2022.)	9500	200.000,00	
	Obv. s osnove udjela u dobitku prema Aniti Anić	20101		51.000,00
1.	Obv. s osnove udjela u dobitku prema Maji Majić	20102		49.000,00
	Zadržani dobitak iz 2022.	9400		100.000,00
	Raspored dobiti iz 2022. godine prema Odluci skupštine društva			
	Obv. s osnove udjela u dobitku prema Aniti Anić	20101	6.018,00	
	Obv. s osnove udjela u dobitku prema Maji Majić	20102	5.782,00	
2.	Obv. za porez na dohotke od kapitala za Anitu Anić	2431		6.018,00
	Obv. za porez na dohotke od kapitala za Maju Majić	2431		5.782,00
	Obračun poreza na dohodak od kapitala i prireza			
	Obv. s osnove udjela u dobitku prema Aniti Anić	20101	44.982,00	
	Obv. s osnove udjela u dobitku prema Maji Majić	20102	43.218,00	
	Obv. za porez na dohotke od kapitala za Anitu Anić	2431	6.018,00	
3.	Obv. za porez na dohotke od kapitala za Maju Majić	2431	5.782,00	
	Transakcijski račun	1000		100.000,00
	Isplata dobitka članovima društva, plaćanje poreza na dohodak i prireza za članove društva			

Izvor: izrada autora

Primjer 2. Neoprezive isplate dobitka

Društvo Libertas d. o. o. 14. travnja 2023. donijelo je odluku da će tijekom travnja 2023. isplatiti dobitak u svoti od 100.000,00 kn iz 2010. članovima društva, sukladno njihovim udjelima. Iz knjige poslovnih udjela razvidno je da Anita Anić (Zagreb) ima 51 % udjela, a Maja Majić (Zagreb) ima 49 % udjela. Kako je ovdje riječ o neoporezivoj isplati dobiti, porez na dohodak od kapitala neće se obračunati. Međutim, navedeni neoporezivi udjel u dobitku treba se iskazati u Obrascu JOPPD za što je predviđena oznaka 42. Obrazac JOPPD Poreznoj upravi potrebno je dostaviti na dan isplate udjela u dobiti fizičkoj osobi, a najkasnije sljedeći radni dan. Popunjeni Obrazac JOPPD za navedeni primjer prikazuje slika 6.

Tablica 1. Utvrđivanje primitka u naravi

Red. br.	Utvrđivanje primitka u naravi	Visina primitka u naravi
1.	Prilikom korištenja poslovnih zgrada i njihovih dijelova	Svota zakupnine ili najamnine prema tržišnim cijenama u mjestu u kojem se nekretnina nalazi
2.	Prilikom korištenja stambenih zgrada i stanova	Svota stanarine prema tržišnim cijenama u mjestu u kojem se nekretnina nalazi
3.	Prilikom korištenja odmarališta i kuća za odmor	Tržišna vrijednost smještaja, prehrane i drugih usluga
4.	Prilikom korištenja garaža	Svota zakupnine prema tržišnim cijenama u mjestu u kojem se garaža nalazi
5.	Prilikom korištenja prijevoznih sredstava	Svota od 1 % nabavne vrijednosti prijevoznih sredstava mjesečno (uvećano za porez na dodanu vrijednost) ili 20 % od mjesečne rate za operativni <i>leasing</i> ili dugotrajni najam (uvećano za porez na dodanu vrijednost), neovisno o korištenju sredstva u privatne svrhe
6.	Prilikom korištenja kredita uz kamate ispod stope 3 % godišnje	Razlika između kamata obračunanih primjenom stope kamate od 3 % godišnje i ugovoreni nižih kamata
7.	Prilikom davanja darova, usluga bez naknade i slično čija je pojedinačna vrijednost preko 400,00 kuna po pojedinom radniku i osobama koje ostvaruju primitke iz članka 21. Zakona godišnje	Vrijednost iste ili slične vrste stvari odnosno usluge prema tržišnim cijenama u mjestu davanja dara ili usluge. Pod darovima se u smislu ovoga Pravilnika, smatraju samo davanja u naravi
8.	Prilikom ugošćenjima	Vrijednost ugošćenja prema tržišnim cijenama u mjestu ugošćenja
9.	Prilikom davanja dionica uključujući i dodjelu vlastitih dionica koje ne kotiraju na burzi ili uređenim javnim tržištima	Nominalna vrijednost dionica ili na tržišnu vrijednost dionica ako je veća od nominalne. Razlika u cijeni između prodajne odnosno nominalne i tržišne cijene dionica koje poslodavac / isplatelj plaće prodaje svojim radnicima odnosno osobama koje ostvaruju primitke iz članka 21. Zakona jest primitak u naravi po osnovi nesamostalnog rada
10.	Prilikom opcijske kupnje dionica društva na treću osobu i/ili	Primitak od nesamostalnog rada je razlika između tržišne vrijednosti dionice i opcijskim ugovorom utvrđene cijene dionica koje poslodavac/isplatelj plaće prodaje svojim radnicima odnosno osobama koje ostvaruju primitke iz članka 21. Zakona, ako je tržišna vrijednost viša u trenutku realizacije prava iz opcije. Realizacijom prava iz opcije smatra se trenutak kupnje dionica društva od strane vlasnika opcije (radnika odnosno osobe koja ostvaruje primitke iz članka 21. Zakona) ili trenutak prijenosa prava na kupnju dionica
11.	Prilikom dodjele vlastitih dionica koje kotiraju na burzi ili uređenim javnim tržištima	Tržišna vrijednosti dodijeljenih dionica ili razlika između tržišne vrijednosti dodijeljenih dionica i plaćene naknade, ako se dionice stječu uz djelomičnu naknadu.

Izvor: sistematizacija autora

Primjer 3. Isplate dobitka u naravi

Društvo Libertas d. o. o. ima zadržani dobitak iz 2021. u svoti od 200.000,00 kn. Članica društva Maja Majić iz Zagreba donosi odluku da isplatom dobiti zatvori potraživanje za svoje privatne troškove, plaćanje privatnog putovanja korištenjem poslovne kartice u svoti od 15.000,00 kn. Napravljen je obračun poreza na dohodak od kapitala tako da ukupan iznos računa za navedeno putovanje u svoti od 15.000,00 kn predstavlja neto primitak koji treba preračunati na bruto svotu. Kako porez na dohodak od kapitala iznosi 10 %, a prizrez za grad Zagreb 18 %, prilikom obračuna poreza na dohodak treba primijeniti preračunatu stopu od 1,1337868481. Obračun poreza na dohodak od kapitala za navedeni primitak u naravi prikazuje slika 8.

Slika 8. Obračun poreza na dohodak od kapitala za primitak u naravi

Red. br.	Naziv stavke	
1.	Bruto dobit člana društva (15.000,00 × 1,1337868481)	17.006,80
2.	Porez na dohodak od kapitala 10 %	1.700,68
3.	Prizrez 18 %	306,12
4.	Ukupno porez i prizrez (r.b. 2 + r.b. 3)	2.006,80
5.	Neto za isplatu članu društva (r.b. 1 - r.b. 4)	15.000,00

Izvor: izrada autora

Poreznoj upravi potrebno je dostaviti Obrazac JOPPD na dan isplate primitka na koji je obrančunat dohodak od kapitala. Treba naglasiti da s obzirom na to da se isplata dobitka obavlja u naravi, pod red. br. 16.1. – način isplate iskazan šifrom 3 – ostale bezgotovinske isplate na račune u skladu s posebnim propisima. Popunjeni Obrazac JOPPD za navedeni primjer prikazuje slika 9.

Slika 9. Obrazac JOPPD

1. Brojnik iznosa	2. Opis općih podataka																	
	3. Obitelj	4. Obitelj	5. Obitelj	6. Obitelj	7. Obitelj	8. Obitelj	9. Obitelj	10. Obitelj	11. Obitelj	12. Obitelj	13. Obitelj	14. Obitelj	15. Obitelj	16. Obitelj	17. Obitelj			
01000	7711711111	1001	0	0	0	0	17.006,80	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	17.006,80	17.006,80	306,12	0,00	75.000,00

Izvor: izrada autora

Prethodne odluke i obračune potrebno je proknjižiti i u poslovnim knjigama poslovnog subjekta. Knjiženje na kontima glavne knjige prikazano je na slici 10.

Slika 10. Knjiženje u dnevniku

Red. br.	Opis	Račun	Svota	
			Duguje	Potražuje
	Zadržani dobitak iz 2021.	9400		200.000,00
S =	Potraživanje od članova društva za privatne troškove	1331	15.000,00	
	Početno stanje na kontima glavne knjige			
	Zadržani dobitak iz 2021.	9400	17.006,80	
1	Obv. s osnove udjela u dobitku prema Maji Majić	2010		15.000,00
	Obv. za porez na dohotke od kapitala i prirez	2431		2.006,80
	Raspored dobiti iz 2021. godine			
	Obv. s osnove udjela u dobitku prema Maji Majić	2010	15.000,00	
	Potraživanje od članova društva za privatne troškove	1331		15.000,00
	Prijeboj potraživanja			
2.	Obv. za porez na dohotke od kapitala i prirez	2431	2.006,80	
	Transakcijski račun	1000		2.006,80
	Plaćanje poreza na dohodak od kapitala i prireza			

Izvor: izrada autora

4. Zaključak

Na kraju svake poslovne godine utvrđuje se poslovni rezultat te se usvajaju financijski izvještaji društva za koje je odgovorna uprava društva. Kada trgovačko društvo ostvari dobitak tekuće godine uprava društva treba donijeti i odluku o uporabi dobitka, pri čemu treba voditi računa o eventualnim ograničenjima, odnosno zabrani isplate ostvarenog dobitka koja proizilazi iz ZTD-a, a razlikuju se ovisno o vrsti trgovačkog društva. Ako nema nikakvih ograničenja, dobitak se može isplatiti članovima društva koji mogu biti pravne ili fizičke osobe, rezidenti i nerezidenti.

Prilikom isplate dobiti tuzemnoj pravnoj osobi, isplaćena dobit se ne oporezuje, dok se na dobit isplaćenoj pravnoj osobi iz inozemstva obračunava porez po odbitku po stopi od 10 %, osim ako je drukčije uređeno međunarodnim ugovorom o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja što ga je republika Hrvatska sklopila s pojedinom zemljom. Prilikom isplate dobiti fizičkoj osobi, primitak se smatra dohotkom od kapitala, a oporezuje se u skladu s poreznim propisima koji su bili važeći u razdoblju u kojem je taj dobitak i ostvaren. Prilikom isplate dobitka, na dan isplate, a najkasnije sljedeći radni dan Poreznoj upravi treba dostaviti obrazac JOPPD. Osim isplate dobitka na tekući ili žiro račun fizičke osobe, moguća je i isplata u naravi, odnosno mogući su prijeloji privatnim troškovima ili isplata u nekoj vrsti imovine.

Literatura

1. Božina, A. (2022). *Isplate dividende i udjela u dobitku fizičkim osobama*. Zagreb: RRIF.
2. *Mišljenje Ministarstva financija: porezni tretman odricanja od potraživanja i redosljed uporabe dobiti*. 20. lipnja 2006. https://www.porezna-uprava.hr/HR_publicacije/Lists/mislenje33/Display.aspx?id=18113. 1. prosinca 2022.
3. Pravilnik o porezu na dobit. *Narodne novine*, 95/05 do 1/21.
4. Pravilnik o porezu na dohodak. *Narodne novine*, 10/17 do 112/22.
5. Zakon o porezu na dobit. *Narodne novine*, 117/04 do 138/20.
6. Zakon o porezu na dohodak. *Narodne novine*, 111/93 do 138/20.
7. Zakon o trgovačkim društvima. *Narodne novine*, 111/93 do 34/22.

Dividend and profit share payment to resident natural persons

Abstract

Profit can remain undistributed to retained earnings or can be positioned according to specific intent. If there are no restrictions from the Companies Law (ZTD), profit can be distributed. Members of the company to whom the profit is paid can be legal or natural persons, residents or non-residents. The payment of profits to resident natural persons is presented in this paper using practical examples.

Keywords: retained earnings, dividend, profit share, JOPPD form, income tax